KALBOS PSL. 2–5/
- Skoliniai lietuvių kalbai grėsmės nekelia
- Kalbų „mados“ tarpukario Lietuvoje

ASMENYBĖ PSL. 6–7/
- Arbatėlė su A. Butkumi: nuo latvių kalbos iki lietuvių pravardžių

KULTŪROS ALĖJA PSL. 8–10/
- VDU studentės kūryba

UVM INTERNATIONAL PSL. 11/
- Booksmuggling – a Unique Lithuanian Profession

REPORTAŽAS PSL. 11–12/
- V2 Party 2010

Universitas Vytauti Magni

ISSN 1648-1313
Nr. 2 (135)
2010 m. KOVAS
http://uvm.vdu.lt/

V Y T A U T O D I D Ž I O J O U N I V E R S I T E T O L A I K R A Š T I S

Jono Petronio nuotrauka

redaktoriaus užrašai

Lietuvis ir jo kalba

Mykolas DRUNGA
Universitas Vytauti Magni

Esame po pasaulį išsisklaidžiusi tauta, kurios gal tik du trečdaliai gyvena Lietuvoje, o geras trečdalis kitur (įskaitant visus emigrantus ir jų palikuonis). Tad ir galime (ne vien mokslinio intereso skatinami) kelti du klausimus: kas yra lietuvis, ir ką lietuviui reiškia jo kalba? Kitaip tariant, kaip reiktų apibrėžti sąvoką „lietuvis“ ir kokią vietą šioje apibrėžtyje užima sąvoka „kalba“?

Griežtos „lietuvio“ apibrėžties nėra, tačiau apžvelgus literatūrą ir pasitelkus atmintį galima išskaičiuoti bent keletą dažniausiai minimų (taip juos pavadinkime) narystės lietuvių tautoje kriterijų. Taigi pasiūlysime tezę, jog lietuvis yra tas, kas patenkina daugumą šių kriterijų:

(1) yra biologinės lietuvių kilmės; (2) bent patenkinamai moka lietuviškai; (3) namie vartoja lietuvių kalbą su lietuviškai mokančiais namiškiais; (4) moko lietuvių kalbos savo vaikus; (5) daugumą savo žmogiškųjų poreikių (kultūrinių, politinių, socialinių) patenkina kokios nors lietuvių bendruomenės terpėje; (6) pats save laiko lietuviu; (7) turi tėvus ar senelius, kurie patenkina visus ar beveik visus ligi šiol minėtus kriterijus.

Galime šią tezę suprasti kaip bandymą pateikti lietuvio apibrėžtį (definiciją). Ji iš tiesų atspindi bent jau Pirmosios (tarpukario) Respublikos (kurios syvais mes vis dar maitinamės ir kurios palikimą bandome aktualizuoti) piliečių sąmonėje įsitvirtinusį glaudų ryšį tarp tautybės ir savosios kalbos. Ji atliepia ir filosofo Juozo Girniaus (1915–1994 m.) publikacijose („Tauta ir tautinė ištikimybė“ bei kitose) pabrėžiamą mintį, kad tautybę lemia ne tik biologija, bet ir sąmoningas apsisprendimas (pagal 6-ąjį kriterijų) tai tautai priklausyti ir puoselėti jos kalbą.

Akcentuoti kalbą kaip sudėtinę lietuvybės dalį mus tiesiogiai kviečia Lietuvos istorijos bei tautosakos apmąstymas. Nedaug, o gal ir visai nėra tokių tautų, kurių atmintyje gyvuoja kontrabandininkai – ne alkoholio, narkotikų, ginklų, bet laikraščių ir knygų, ir ne bet kokių, ne pornografinių, pavyzdžiui, bet tautinių ir religinių, išspausdintų draudžiamu alfabetu (lotynišku) ir draudžiama kalba (lietuvių). Šitoji knygnešių patirtis formavo visą pirmąjį mūsų tautos atgimimą prieš gerokai daugiau negu šimtą metų

Bet ir daug anksčiau knyga ir kalba, žodis žymėjo Lietuvos kultūros istorijos pradžią ar vieną iš jos užuomazgų, kai 1547 m. išėjo pirmoji lietuviška knyga, Martyno Mažvydo Katekizmo „prasti [paprasti] žodžiai“. Dėl savo ne tik melodijų, bet ir kalbos, žodžių grožio visuotiniu turtu tapo lietuvių liaudies dainos, kuriomis žavėjosi kultūros istorijos pradininkas Johannas Gottfriedas Herderis (1744–1803) ir daugelis kitų žymių nelietuvių. Pati lietuvių kalba yra ne tik svarbus bendrosios kalbotyros objektas, bet jos tyrimai ženkliai prisidėjo prie šio mokslo evoliucijos apskritai.

Štai kodėl sąvoka „lietuvis“ negali apsieiti be sąvokos „kalba“. Bent tokia yra tradicinė buvimo lietuviu samprata. Bet tai nereiškia, kad negali būti ir netradicinių. Pvz., galime įsivaizduoti žmones, kurie nėra biologiniai lietuviai, gal net nemoka lietuvių kalbos, bet dėl vienos ar kitos priežasties, vienu ar kitu būdu jie „myli Lietuvą“. Vadinkime tokius žmones „lituanofilais“. Jų mūsų istorijoje yra buvę ir net dabartyje yra. Apie juos daugiau pakalbėsime gal kurį kitą kartą.

Išsaugokime savo orginalumą

Rytas. Važiuoji autobusu ir gailiesi, jog namuose palikai ausinuką ir negali į ausis įsikišti „laidelių“, per kuriuos skambėtų muzika. Su jais bent galėtum negirdėti viso to kalbos „šlamšto“, kurio nori ar nenori esi priverstas klausytis.

Kartais pagalvoji, kad jei vieną rytą paimtum lapą ir tušinuką, ir imtum užrašinėti girdimus pokalbius, o vėliau taisytum bei išbraukytum tokius žodžius, kaip „nu“, „karočia“ ir visus kitus jaunimo vartojamus žargonus, iš viso pokalbio teliktų du trys taisyklingi lietuviški sakiniai. Atrodo, kad dažnas mėgsta šnekėti vien tik dėl to, kad šnekėtų. Be jokio tikslo. Mes dažnai pamirštame kalbėjimo tikrąją prasmę. Juk kalbėjimas, bendravimas su kitu žmogumi – tai vidinė išraiška, mūsų vidinės būsenos ir dvasios pristatymas.

Daugelis moksleivių skundžiasi, kad pagyvenę žmonės autobuse į juos žiūri taip, tarsi norėtų supeikti ar kažką blogo pasakyti. Manau, kad jų vietoje aš elgčiausi panašiai. Kaip galima ramiai sėdėti ir į nieką nekreipti dėmesio, jei beveik iš kiekvieno paauglio tu tegirdi tik keiksmažodžius ir kitus „neaiškius“ žodžius. Kas mus verčia šitaip elgtis?

Visi nori atrodyti ir pasirodyti kuo šaunesni, „kietesni“, todėl ima vartoti žodžius, kuriuos išgirsta iš draugų, aplinkinių. Niekas nesiginčys, jog paaugliai skaito mažai grožinės literatūros, dažniau sėdi prie kompiuterio, interneto svetainėse, kurios taip pat daro tam tikrą įtaką. Pastaruoju metu internete labai populiaru vartoti žodžių trumpinius, kurie taip pat skatina kalbą kisti. Su tokia savo „kalba“ ir jos kultūra mes žalojame gimtąją lietuvių kalbą. Ji ima svetimėti, o jos sudėtį vis papildo rusiški keiksmai, lietuviškų ir angliškų žodžių mišiniai. Visa tai rodo menką žmogaus kultūrą ir mūsų kalbos grynumą. O juk kokia tauta be savos kalbos? Jau XVI a. Mikalojus Daukša savo „Postilėje“ priminė tris pagrindinius dalykus, kurie yra būtini sudarant tautą. Tai – žemė, papročiai ir kalba. Jis teigė, jog „Kalba yra bendras meilės rytšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, viešpatysčių sargas.“ Todėl reikia gerbti ir tausoti visa tai, ką turime. Mes esame išskirtini savo kalba, papročiais ir nemėginkime būti kažkuo panašūs į kitus. Juk tai – visiškai neoriginalu.

A. Baranauskas XVIII a. taip pat rašė, kad „Kalba yra žmogaus dvasios organas, žmogaus minties ir jausmo išraiška, ja kalbančios genties visuomeninio ir privačiojo gyvenimo veidrodis, genties intelektualinių ir moralinių vertybių saugykla„. Mano manymu šiais laikais mes, jaunimas, imame prarasti tą tikrąją minties ir jausmų išraišką ir net nejaučiame, kaip teršiame ne tik savo, bet ir kitų, jaunesniųjų ateitį. Daugeliui mažų vaikučių, pradinukų labai svarbu rodyti gerą pavyzdį. Taip, kaip kalbame ir elgiamės mes, toliau kalbės ir elgsis jie. Mūsų kalba – ateities kalba.

Šiais laikais paaugliams labai svarbu kuo labiau išsiskirti iš „pilkos minios“, todėl dažnai bando padaryti įspūdį savo neįprasta išvaizda, elgesiu ar išskirtiniu kalbėjimu. Kalboje labiausiai nukenčia ne kas kitas, o tik mes. Kiekvienos dienos kalbėjimas tarsi liudija mūsų neišauklėjimą, neišprusimą, amžiną nepasitenkinimą. Nieko keisto, jog dažnai mūsų lūpos ištaria žodžius, kurių tikrosios prasmės net nežinome ir nesuprantame. S. Parulskis vienoje savo knygoje rašė, jog keiksmažodžiai – tai tam tikra nevilties forma. Ir manau, jis teisus. Labiausiai gaila to, jog mes negalime matyti savęs iš šalies. Sugebame įžvelgti tik kitų trūkumus, pastebime tik tai, kaip blogai elgiasi kitas, bet tik ne Aš. Baisiausia, jog toks elgesys tampa ne kas kita kaip eilinė kasdienybė.

Būtų labai malonu ir smagu, jog rytais autobuse ar bet kur kitur būtų galima nesigailėti dėl to, jog pamiršai iš namų pasiimti ausinuką. Lietuvių kalba labai graži ir turi tam tikrą savo „muzikos ritmą“, kurio tikrai nereiktų teršti ir užgožti nereikalingais bei visiškai neskambiais kito repertuaro garsais.

Deimantė Stulgytė
Akademijos Ugnės Karvelis gimnazija, 2gc klasė

Svarbu turėti savą kalbą

Kūno kalba

Kūno kalba – sąvoka, apimanti dviejų ir daugiau žmonių bendravimo formą, naudojant ne garsus ar kitas priemones, o kūno judesius. Šios kalbos formos dėka mes galime įsiminti daugiau informacijos nei vien klausant pašnekovo. Pasirodo, kalbant su žmogumi telefonu mes prarandame apie 67% informacijos, kurią perduoda kalbantysis.

Psichologai yra nustatę, ką reiškia vienas ar kitas gestas, kai mes kalbame. Pavyzdžiui, rankų ir kojų sukryžiavimas reiškia, kad žmogus nenori įsileisti pašnekovo į savo vidinį pasaulį, nepasitiki juo. Vaikščiojimas aukštai pakėlus galvą, atstačius smakrą ir vienos rankos plaštaką sulenkus už nugaros prilaikant kitą ranką reiškia, kad asmuo turi didesnę ar mažesnę valdžią bei ja labai didžiuojasi. Nors jums gali pasirodyti, kad tai – monarchų gestas, tačiau visuomenėje tai yra tik prasto tono ženklas, noras pasipuikuoti.

Žinoma, vien kūno kalba pasitikėti negalima. Juk žinant, ką koks judesys reiškia, galima tai padaryti ir sąmoningai. Tuo dažnai naudojasi politikai, kurie yra suinteresuoti įtikinti rinkėjus. Viena visuomenės veikėja neseniai pareiškė, kad jai atsibodo žiūrėti į tuos „bukus“ parlamentarų veidus, kurie jau seniai neberodo jokios mimikos ir yra įpratę slėpti melą po „monotonijos kauke“.

Lietuvių kalba

Lietuvių kalba – pati archaiškiausia gyvoji Europos kalba. Kalbos tyrinėtojai iš viso pasaulio važiuojaį Lietuvą išmokti mūsų gimtosios kalbos, nes ji – tiesiausias kelias tiriant senąsias kalbas. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas pateikia apie šešiasdešimt tūkstančių žodžių. Jie visi norminiai, visi vartotini. Todėl savo gimtosios kalbos žodingumu abejoti negalime. Ir vis dėlto apleidome savo kalbą. Prieš kiek laiko atliktas tyrimas parodė, kad kai kuriuos žodžius jau pamiršome. Uždavus klausimą, ką reiškia žodis „peikena“, teisingo atsakymo neišgirdome. Daugelis apklaustųjų teigė, kad šis žodis susijęs su pykčiu ar apkalbamu žmogumi. Visi bandymai atspėti buvo nė kiek nepanašūs į tikrąjį žodžio reikšmę.

Žodis „peikena“ reiškia baslį, su geležiniu galu, ledui ar įšalusiai žemei kirsti arba panašų įrankį loviams, aviliams skobti. Sužinojus atsakymą, užduotis pasirodo labai sudėtinga. Juk tai senas žodis jau išsitrynęs iš žmonių atminties. Nors dabar populiaru teigti, kad kai kurie žodžiai „atgyvena“, praranda savo vertę, tačiau tai – klaidingas požiūris, nes „išmesdami lauk“ bent vieną žodį iš savo vartojamos kalbos, mes po dalelę griauname savo kultūrą ir priartėjame prie „Vienakalbio pasaulio idėjos“, kuri nūdienos žmogui atrodo labai patraukli pagalvojus, kokia didelė „žinių našta“ apleis žmogaus pečius, kai visas pasaulis kalbės viena kalba. Įdomu, ar šios idėjos skelbėjai susimąsto apie tautų supanašėjimą ir pasaulio nuspalvinimą vienodomis spalvomis? Ar žmoniją žavėtų monotoniškas pasaulis?

Juk neturėti savos kalbos – tai neturėti gyvasties, prarasti vertybę, be kurios tauta negali egzistuoti, sutrypti tiek metų mūsų protėvių gintą, kurtą ir saugotą dovaną, išduoti tautą, visam pasauliui paskelbti apie savo silpnumą, galbūt išnykt bekraštėj jūroj aidu...

Tadas CILCIUS
Alytaus Adolfo Ramanausko – Vanago vid. m-kla, 11e klasė

redakcija
Vyriausiasis redaktorius
Mykolas DRUNGA
Vyr. redaktoriaus pavaduotoja:
Indrė SEKEVIČIENĖ
Redaktoriai:
Jonas PETRONIS , Tomas PABEDINSKAS, Nerijus BUDRYS
Fotografai:
Alvydas VAITKEVIČIUS, Jonas PETRONIS
Redakcijos adresas:
Daukanto. 28-206, 44248 Kaunas
Tel. 327892
El. paštas: uvm@fc.vdu.lt
S.L. Nr.1064.
Mūsų adresas internete:
http://www.vdu.lt/
Išleido:
Vytauto Didžiojo universiteto
Viešosios komunikacijos skyrius.
Spausdino:
„Morkūnas ir Ko“ spaustuvė.
Tiražas 1500 egz.

Užsienio kalbos mokėjimas – puiki investicija, kuri visuomet atsiperka

Vytauto Didžiojo universitetas nuo pat atkūrimo pradžios didelį dėmesį skyrė užsienio kalbų mokymui. Per tą laiką sukurta intensyvaus kalbų mokymo sistema, kuri užtikrina efektyvų kalbų įsisavinimą ir gebėjimą tinkamai jas vartoti akademiniame, socialiniame bei profesiniame kontekste.

Edita BUŠKEVIČIŪTĖ
Universitas Vytauti Magni

VDU – kalbų mokymo srityje pirmaujantis universitetas. Nuolat besikeičianti aplinka, vis labiau plėtojami tarptautiniai ryšiai, darbo rinkos keliami reikalavimai mokėti kuo daugiau kalbų skatina universitetą visa tai apgalvoti iš anksto ir pasiūlyti būsimiems specialistams geriausias sąlygas universitete gauti visas reikalingas žinias ir įgūdžius.

Šiuo metu VDU Užsienio kalbų centras siūlo studentams pasirinkti vieną ar kelias iš daugiau nei 20 skirtingų kalbų. Galima rinktis iš 10 Europai priklausančių šalių kalbų (anglų, vokiečių, prancūzų, italų, ispanų, lenkų, latvių, estų, norvegų, švedų) arba iš 6 kitų pasaulio regionų šalims priklausančių kalbų (rusų, turkų, arabų, japonų, kinų, korėjiečių). Nepamirštamos ir senosios kalbos – norintieji gali mokytis lotynų, senovės graikų, Naujojo Testamento graikų ir hebrajų kalbų. VDU užsieniečiams dėstomas specialus lietuvių kalbos kursas ir lietuvių kalbos gestų kalbos kursas.

Daugiakalbystė – prioritetinė ES politikos sritis

Kalbų, ypač kelių užsienio kalbų, mokėjimas ir kultūrų pažinimas suteikia konkurencinį pranašumą, todėl tampa būtinybe šiuolaikiniame globaliame pasaulyje. Gebėjimas kalbėti bent keliomis užsienio šalių kalbomis – didelis privalumas bet kurios profesijos specialistui. Be to, studentų užsienio kalbų mokymasis ir tarpkultūrinės kompetencijos ugdymas yra tarptautiškumo dimensijos stiprinimo proceso dalis. Tai tarsi internacionalizacijos namuose procesas, kai neišvykdami į kitas šalis studentai įgyja kompetencijas, būtinas bendradarbiaujant su kitų kultūrų atstovais, vartojant kalbą akademinėje ir profesinėje veikloje. Kalbų įvairovė – vienas svarbiausių iššūkių Europos integracijai ir kultūrų dialogui, todėl kalbų įvairovės valdymas tampa prioritetiniu klausimu, o daugiakalbystė – prioritetine Europos Sajungos politikos sritimi. Prie šios daugiakalbystės politikos įgyvendinimo prisideda ir VDU.

Atviras ir modernus universitetas, kuris puoselėja humanitarinę kultūrą, kartu ugdo žmogų, gebantį palaikyti tarpkultūrinį dialogą, skatina ne tik mokytis užsienio kalbų, bet ir skleisti Lietuvos kultūros savitumą užsienio kalbomis, plėsti tarptautinio bendradarbiavimo galimybių ratą bei prisidėti prie aktyvios mokymosi visą gyvenimą sistemos.

Populiariausia išlieka anglų kalba

Anglų kalbos mokymasis VDU yra privalomas visiems studentams, tačiau nuo 2006 metų pradėtos taikyti išimtys stojantiesiems, kurių anglų kalbos žinios atitinka universiteto reikalaujamą 4 lygį, suteikė galimybę puikiai anglų kalbą mokantiems studentams pasirinkti kitą užsienio kalbą. Anglų kalbos kompetencija jau seniai tapo būtinybe visose šalyse, todėl pastebima tendencija, jog šiuo metu labiau trūksta gebančių bendrauti kitomis kalbomis (kinų, ispanų, arabų, prancūzų, rusų ir t. t.).

Nors anglų kalbą nuolatos studijuoja daugiausiai studentų (1/3 visų VDU studentų), tačiau kas metai pastebimas didėjantis studentų noras mokytis daugiau nei vienos užsienio kalbos, todėl universitetas nuolat plečia mokomų kalbų sąrašą. Be anglų, studentai dažniausiai renkasi ispanų, prancūzų, italų ir vokiečių kalbas. Įdomu tai, jog didelio populiarumo sulaukia ir tokios kalbos kaip japonų, arabų, turkų ir pan. Daugiausiai kalbų mokosi

Ekonomikos ir vadybos fakulteto studentai – maždaug pusė jų mokosi bent po dvi kalbas, apie ketvirtadalį – net tris ir daugiau. Akivaizdu, kad galvodami apie ateitį jie suvokia, jog verslo pasaulyje kalbų mokėjimas yra labai svarbus norint bendradarbiauti ir ieškoti tinkamiausių partnerių kitose šalyse.

Sužavi ne tik kalba, bet ir užsienietis dėstytojas

VDU Užsienio kalbų centre dėsto beveik 60 dėstytojų. Kai kurie iš jų moko studentus savo gimtosios kalbos. Dažniausiai šie dėstytojai sulaukia daugiau studentų dėmesio, nes paskaitų metu ne tik moko kalbos pagrindų, bet ir pasakoja apie savo gimtąją šalį, jos kultūrinį gyvenimą. Išgirsti visa tai iš pirmųjų lūpų turi progą tie, kurie renkasi italų, ispanų, lenkų, korėjiečių, kinų, estų ir kitas kalbas, kurias dėsto užsieniečiai dėstytojai.

Tam, kad kalbos nebūtų pamirštos ir nuolat būtų tobulinami jų vartojimo įgūdžiai, studentams sudaromos sąlygos klausyti dėstomų dalykų užsienio kalbomis. Tokia užsienio kalbos „integracija“ į specialybinius dalykus leidžia studentams ne tik mokytis kalbos, bet ir praktiškai ją taikyti.

Mokytis kalbų niekada nevėlu, o gebėjimas kalbėti daugiau užsienio kalbų visuomet yra naudingas ne tik profesinėje srityje, bet ir asmeniniame gyvenime.

skoliniai

VDU mokslininkai: skoliniai iš kitų kalbų lietuvių kalbai grėsmės nekelia

Vytauto Didžiojo universiteto kalbininkų atliekami tyrimai rodo, kad viešojoje erdvė gana dažnai skambantys nuogąstavimai dėl lietuvių kalbai grėsmės keliančių skolinių iš kitų kalbų, neturi pagrindo.

VDU sausio pabaigoje apginta Stefano Lanzos daktaro disertacija „Italų kilmės žodžiai (italizmai) ir jų adaptacija lietuvių kalboje“ atskleidė, jog paplitęs manymas, kad istoriškai lietuvių kalba buvo veikiama tik slavizmų bei germanizmų, o šiuo metu jai daugiausiai įtakos turi anglų kalba, tik rodo, kad mes dar per menkai tiriame savo gimtąją kalbą, jos istoriją.

„Šiandien labiau nei kada nors bet kuri kalba negali būti suvokiama kaip atskiras reiškinys. Dėl ekonominių, politinių ir socialinių priežasčių kiekvienas kalbos vartotojas gali lengviau tapti aktyviu tarpkultūrinio bendravimo dalyviu. Dabartinės technologijos ypač spartina kalbų sąveikos procesus, leisdamos kiekvienam susipažinti su tolimomis, svetimomis realijomis, potencialiai bendrauti kone su viso pasaulio žmonėmis“, – sakė humanitarinių mokslų daktaras, lingvistas Stefano Lanza.

Pasak kalbininko, esant tokioms aplinkybėms, skolinimosi reiškinys turi nemažos reikšmės valstybės ir kultūros istorijai, nes skolinamasis žodis liudija istorinį tautų bendravimą, nurodo tam tikrą kultūrinį kontekstą.

VDU mokslininko atliktas tyrimas parodė, kad pirmieji italizmai lietuvių kalboje atsirado jau XIV a. pradžioje, bet pagrįstai manoma, kad jų būta jau gerokai anksčiau. Daug kam mažai žinoma, kad iš italų kalbos atkeliavę tokie mūsų kalboje paplitę ir plačiai vartojami žodžiai kaip agrastas, autostrada, brokolis, firma, loterija, pedalas, rizika, sijonas, šposas, taip pat įvairūs muzikos terminai. Daugiausia naujųjų skolinių iš italų kalbos (taip pat ir per kitas kalbas) šiuo metu randama kulinarijos, rinkodaros ir reklamos sričių kalboje.

Pasak kalbininko, skoliniai iš įvairių kalbų, taip pat ir iš italų kalbos, patenka į lietuvių kalbą daugiausia iškilus poreikiui įvardinti naujas realijas, konkrečius daiktus, sąvokas ar reiškinius, kuriems pavadinti lietuviško pakaitalo nėra. Todėl, anot jo, skolinimasis yra natūralus reiškinys visose pasaulio kalbose, atspindintis tautų bendravimą bei bendradarbiavimą.

„Kalbą turime suvokti kaip sudėtingą socialinį reiškinį, kurį veikia įvairūs kultūrinės komunikacijos pokyčiai. Skoliniai turtina kalbas, tarp jų ir lietuvių, tik visada reikia atidžiai stebėti, vertinti ir suvokti, ko reikia kalbai. Kitų kalbų pažinimas dažnai leidžia suprasti ir gimtosios kalbos svarbą bei vertę“, – sakė prof. Ineta Dabašinskienė, VDU Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto dekanė, Tarpkultūrinės komunikacijos ir daugiakalbystės centro vadovė.

Pasak profesorės, Skandinavijos ir kitų Vakarų Europos valstybių patirtis parodė, kad anglų, kaip pirmosios užsienio, kalbos dominavimas lėmė gerą tos kalbos mokėjimą ir nepadarė didelės žalos gimtosioms kalboms, nors yra nuogąstaujančiųjų dėl dvikalbystės įsigalėjimo ekonomikos ir akademiniame sektoriuose.

„Lietuvių kalbos būklė šiandien nėra labai gera, tačiau reikia pripažinti, kad kalba nuolat kinta, ją veikia įvairūs procesai, taip pat ir teigiama bei neigiama kitų kalbų įtaka. Akivaizdu, kad šie procesai skatina vienos – anglų – kalbos spartų skverbimąsi per naująsias technologijas (SMS, televiziją) ir jos dominavimą žiniasklaidoje, internete, popkultūroje. Tačiau šis reiškinys negali būti traktuojamas tik kaip „problema“, o turėtų būti diskutuojamas ir suvokiamas kaip sudėtingo proceso sudedamoji dalis. Tai nėra vienos ar kitos užsienio kalbos, kurią kažkaip turime suvaldyti, klausimas. Turime kalbėti apie kalbą ir kalbas platesniame kontekste, individo ir visuomenės požiūriu“, – sakė I. Dabašinskienė.

Kalbų „mados“ tarpukario Lietuvoje

Tarpukario visuomenėje mados ir stiliaus reikalas buvo turėti radijo aparatą. Radijo žurnalai papasakodavo apie naujausius pasaulio ir Lietuvos įvykius, transliuodavo muziką ir paradus, bet taip pat radijas buvo vienas iš būdų tobulinti gimtąją kalbą ir mokytis užsienio kalbų.

Marius TAVORAS
Universitas Vytauti Magni

Nuo 1928 m. pradėtos transliuoti lietuvių kalbos valandėlės, vėliau papildomos laidos rašybos dalykams ir kalbos naujovėms aiškinti. Tokias laideles vedė kalbininkai K. Meškauskas, P. Skardžius, A. Skardžius, A. Salys, J. Talmantas, K. Masiliūnas ir kiti. Užsienio kalboms mokyti taip pat buvo pasitelktas radijas. Pavyzdžiui, 1927–1928 m. prof. Juozas Eretas parengė 8 vokiečių kalbos pamokėles. Taip pat buvo rengiamos tokio tipo laidelės prancūzų, esperanto kalboms mokytis.

Pastaroji kalba buvo gana populiari, nors ja kalbėti nebuvo taip svarbu, kaip turėti radiją. Ši Liudvigo Zamenhofo sukurta kalba buvo naudojama gana praktiškai – pasakoti pasauliui apie Lietuvą. Keliautojas Antanas Paškevičius (vėliau pasivadinęs Poška) 1928 metais žurnale „2000 metrų“ rašė, kad esperanto kalba skaitė „(...) 65 paskaitas: apie Lietuvos istoriją, kalbą, tikybą, liaudies meną, dainas, senovės liekanas, švenčių ir vestuvių papročius bei apeigas, apie „Lietuvos Golgotą“ spaudos draudimo gadynėje, pirmuosius tautos kėlėjus dr. J. Basanavičių, M. Valančių, Vydūną, A. Vienožinskį, A. Strazdelį, apie Lietuvos jaunimą, spaudą, literatūrą, apie švietimą, mokyklas, blaivybę ir kitas temas. Malonu buvo pasišvęsti darbui, kada gaudavau iš tolimiausių kraštų, kaip, pvz., Japonija, Šiaurinė Amerika, Sibiras, Marokas, atsiliepimų ir padėkos laiškelių. Kiek buvo tuose laiškuose simpatijos lietuvių tautai (...), nes visi manę, kad tai tik rusų ar lenkų provincija – bet dabar stebisi sužinoję, kad lietuviai turi savo kalbą, istoriją ir kultūrą“. Tiesa, tokie pranešimai tiek esperanto, tiek kitomis kalbomis buvo skelbiami įvairiomis progomis, o jų tarpukario Lietuvoje netrūko – pradedant valstybinėmis šventėmis ir atmintinomis dienomis, baigiant kunigaikščių (Vytauto, Algirdo, Kęstučio) mirties metinių minėjimu... Tomis dienomis pranešimus skaitė E. ir E. Turauskai (prancūziškai), M. Naumanas (vokiškai), M. Černienė (angliškai), B. Zilberis (žydiškai), S. Sacharovas (gudiškai), P. Ruseckis (lenkiškai). Šie ir panašūs pranešimai buvo skirti užsienio klausytojams, tarp kurių – tikėtina – buvo ir išeivių iš Lietuvos palikuonių, nebemokančių tėvų gimtosios kalbos.

> Užsienio kalboms mokyti buvo pasitelktas radijas: rengiamos vokiečių, prancūzų, esperanto kalbų laidelės.

Be radijo norintieji išmokti užsienio kalbų galėjo rinktis ir kitus būdus. Skelbimai laikraščiuose ragino mokytis esperanto ir kitų kalbų nuotoliniu būdu. Lietuvoje 1931 metais pradėjo veikti nuotolinio švietimo įstaiga „Kalbaneum“. Ji buvo parengusi daugiau nei 40 kursų. Neakivaizdinis mokymasis buvo grindžiamas dėstytojo bei studento susirašinėjimu.

Tarpukario Lietuvoje buvo populiari dar viena kalba, kurios šiandien ne tik Kaune, bet ir mūsų valstybėje nebeišgirsi – jidiš. Tai – universali kalba, kurią vartojo Lietuvos žydai. Tarpukario laikotarpiu ne tik Kaune ir Vilniuje, bet ir Šiauliuose, Panevėžyje, Klaipėdoje, Telšiuose, Kėdainiuose buvo spausdinami žydų periodikos leidiniai jidiš kalba. Nuo 1935 m. lietuvių kalba buvo leidžiamas Lietuvos žydų karių sąjungos savaitraštis „Apžvalga“. Tai – iškalbingas liudijimas apie laikraštį leidusios bendruomenės savimonę ir Lietuvos valstybingumo idealų puoselėjimą. 1919–1936 m. laikotarpiu buvo leidžiama 16 žydų dienraščių ir 30 savaitraščių, pasirodė apie 20 literatūrinių rinkinių.

> Kuo šie ir panašūs skelbimai, spausdinti anuometinėje Lietuvoje, skiriasi nuo šiandieninių? Taip, juose yra dviprasmiškų užuominų, bet juk ir šiandien nemaža dalis visuomenės ieško naujų pažinčių socialiniuose portaluose, siekdami pramokti kalbų, o gal tikisi ir kažko daugiau...

Tikslu praktikuotis vokiečių ar anglų kalbos vasarojimui Palangoje noriu susipažinti, taip pat manančią vasaroti ir mokančią šią kalbą inteligentę panelę arba ponią. Esu nevedęs. Patiksime, apsivesim. Rašyti: Kaunas iki pareikalavimo 10 lt. Nr. A106128.

(„Dienos informacija“, 1935 m. birželio 9 d., Nr. 23, p. 1)

Esu jauna mergaitė, žmonės sako, kad graži, gero būdo, kas padėtų tęsti mokslą, už to sutiksiu ištekėti, iki pareikalavimo Tytavėnų pašte paso Nr. 133400.

(„Dienos informacija“, 1935, gegužės 26, Nr. 21, p. 1)

Tyla garse

„Galbūt ne garsas skamba tyloj, o tyla garse...“ (A. Mamontovas)

Visada maniau, kad esu vienintelė, bendraujanti su medžiais. Kai buvau maža, atpažindavau tylos jėgą, jos begalinę stiprybę. Vėliau nustebau, kad yra daugiau tokių kaip aš. Aš su jais norėjau pasidalinti visomis savo mintimis. Papasakoti viską, ką taip ilgai laikiau savyje, ir tai, ką vadinau „tylos kalba“. Tikriausiai, mes visada galime išmokyti to ir kitus, bet visada geriausia yra pradėti nuo savęs.

Žinoma, kalbėjimas su medžiais, gali būti palaikomas paranormaliu reiškiniu. Gal. Bet suprasti tylos kalbą nėra lengviau nei išmokti prancūzų ar vokiečių. Kai vėjas gąsdina medžių lapus, galima išgirsti juoką miške. Tada supranti, kad esi viso to dalis, nes išmoksti klausytis, pamatyti. Pažvelgęs į žmogaus veidą, be jokių žodžių gali suprasti, kas jam atsitiko, kaip jis šiandien jaučiasi, kokios bėdos jį slegia. Dažniausiai iš žvilgsnio atpažįstama draugo mintis ar nusivylimas – tai tylos kalba. Gamta be jokių žodžių gali papasakoti neįtikėtinų istorijų apie audras, viesulus, potvynius, žaibus... Medžiai visada šnabžda, kad atsakymų į rūpimus klausimus reikia ieškoti daug giliau nei atrodo todėl, kad aplinka gali būti laukinė ir nenuspėjama. Mimas savo pasirodyme gali tiek daug pasakyti be žodžių. Papasakoti ilgiausią istoriją ir mes ją kuo puikiausiai suprasime. Yra daugybė dalykų, kurie geriausiai suprantami per tylą. Retkarčiais tyla reiškia sutikimą, kitą kartą reiškia nežinojimą.

„Tyla nekviečia apie save daug pasakoti. Tyla nori būti išgyvenama, ja reikia mėgautis. Ji neperša savo draugijos, o švelniai kviečia, prieina ir laukia, kol bus pastebėta. Neprabėkime pro šalį keturmyliais batais – gal tik švelniai prisiartinkime ant pirštų galiukų, kad jos neišgąsdintume ir neišsklaidytume.“ Galbūt tik tada suprasime jos kalbą.

atmintis

Fenomenali atmintis – ne vien džiaugsmas

Ne vienas iš mūsų keiksnojame prastą savo atmintį, kai užmirštame nueiti į svarbų susitikimą ar verčiame namus nerasdami raktų arba televizoriaus pultelio. Tačiau pasaulyje yra žmonių, kurie dėl savo atminties turi kur kas daugiau problemų: vieni jų neprisimena beveik nieko, kiti – priešingai, beveik nieko negali pamiršti.

Nerijus BUDRYS
Universitas Vytauti Magni

Atmintimi vadinamas individo gebėjimas įsiminti, sisteminti ir išlaikyti tai, kas patirta, o prireikus vėl sugrąžinti tą informaciją į sąmonę, ja remtis mąstant ir elgiantis. Atmintis ir vaizduotė sieja mūsų praeitį su dabartimi ir ateitimi, padeda pažinimui, o drauge ir kiekvieno mūsų tobulėjimui pasirinktoje srityje.

Neturėdamas atminties žmogus netgi negalėtų vadintis žmogumi, greičiau tam tikru poreikių, juslių ir instinktų rinkiniu, negalinčiu išgyventi pasaulyje, nes net ir gyvūnai kaupia patirtį įsimindami svarbiausius dalykus.

Žmogus be atminties

Tačiau vienas senyvas amerikietis tokio likimo neišvengė. Klastingas virusas taip paveikė jo smegenis, kad jis prarado didžiąją dalį savo atminties ir nesugeba įsiminti naujos informacijos. Nors nelaimė įvyko prieš penkiolika metų, jis prisimena tik įvykius, atsitikusius iki 1960-ųjų.

Viską, ką mato ir girdi šis žmogus suvokia, tačiau tučtuojau pamiršta. Kiekvieną dieną jį lankančią gydytoją jis kaskart sutinka kaip nepažįstamą žmogų. O kas rytą prabudęs turi iš naujo sužinoti, koks negalavimas jį kamuoja.

Kad ir kaip ironiškai skambėtų, šiam žmogui bene labiausiai iš visų planetos gyventojų tiktų posakis „gyvena šia akimirka“, nes jis paprasčiausiai ilgiau nieko neprisimena. Jis nesigaudo laike, negali planuoti savo gyvenimo ir taip atsikrato didelės dalies streso. Nors ir žiūri televizorių, skaito laikraščius ir klauso radijo, jis nesugeba suvokti pasakojimo esmės, nes gautą informaciją tuojau pat pamiršta.

Kelių valandų paskaitą atkartojo žodis žodin

Tačiau yra žmonių, kurie turi vadinamąją fenomenalią atmintį. Jie prisimena viską arba beveik viską. Tokių atvejų, kai tokia atmintis yra įgimta, pasaulyje žinoma vos keletas. Vienas jų – rusų žurnalistas, kuris gali įsiminti ilgiausias skaičių sekas, eilėraščius kalbomis, kurių net nemoka. Kartą jis išklausė kelias valandas trukusią paskaitą ir atkartojo ją žodis žodin. Jis visa tai sugebėdavo įsiminti per kelias minutes bei prisiminti ir po daugelio metų.

Dar vienas įdomus atvejis – keturiasdešimties sulaukusi moteris, kuri lengvai įsimena būtent su jos pačios gyvenimu susijusius faktus. Anksčiau minėtas žurnalistas – tarsi bet kokios informacijos saugykla, tuo tarpu moteris, apie kurią kalbame, gali pasakyti, kas jai paskambino lygiai prieš dvidešimt metų, konkrečią valandą, arba ką tuo metu rodė televizorius.

Los Andžele gyvenantis televizijos prodiuseris gali prisiminti ir savo gyvenimo faktus ir bet kokią kitą informaciją.

Nuo to laiko, kai sulaukė penkerių, vyras prisimena nuo 25 iki 50 proc. savo nugyventų dienų. Jis gali tiksliai pasakyti vieno ar kito įvykio datą, tikslų beveik visų įvairių metų amerikietiško futbolo, NBA krepšinio lygos varžybų rezultatus.

Kartą pametęs mobilųjį telefoną, jis iš atminties sugebėjo atkurti jame buvusį kontaktų sąrašą.

„Perkaito“ smegenys

Tačiau nereikėtų skubėti pavydėti turintiems neeilinę atmintį. Jei žmogus daug ar lengvai prisimena, nereiškia, kad jo intelekto koeficientas yra didelis. Priešingai, didžiuliai įsimintos informacijos kiekiai gali sukelti problemų: tokiems žmonėms gali atsirasti įvairių sutrikimų, dažnai jiems būna sunkiau mąstyti, analizuoti.

Užmiršimas yra labai reikalingas procesas, kad mūsų psichika „neperkaistų“ nuo informacijos pertekliaus. Anksčiau minėtą rusų žurnalistą ilgainiui ėmė varginti tai, kad jis net prieš savo valią įsimindavo daugybę gautos informacijos – jam tik didžiulės valios pastangomis pavyko atsikratyti įpročio viską įsiminti, taip pat „ištrinti“ iš atminties daugybę nereikalingos informacijos.

Dviračio neišrasime

Tačiau visada buvo, yra ir bus žmonių, kurie nori pagerinti savo atmintį. Yra ir tokių žmonių, kurie gimė niekuo ne išskirtiniai, tačiau sugebėjo taip išlavinti savo atmintį, kad galėdavo įsiminti daug greičiau ir daugiau nei dauguma kitų.

Pateikiama daugybė būdų, kurie turėtų padėti lavinti atmintį, netgi rengiami specialūs mokymai, kuriuose įvairūs „guru“ perteikia savo patirtį. Pateiksime keletą tokių patarimų ir mes.

Specialistai teigia, kad vienintelis efektyvus įsiminimo būdas yra medžiagos kartojimas. Tačiau informaciją reikia struktūruoti, skaidyti dalimis ir teisingai paskirstyti kartojimą laike.

Reikia išmokti atmintimi naudotis efektyviau – atkreipti dėmesį į tai, kas padeda įsiminti informaciją. Tai gali būti išorinė aplinka, emocinis fonas, susitelkimas, dienos metas, motyvacija.

Kad atmintis būtų efektyvesnė, įsiminti turime kokybiškai. Tyrimais nustatyta, kad vaizdinę informaciją įsimename geriau nei žodinę.

Atmintį lavinti padeda ir nuolatinė protinė veikla – kryžiažodžiai, dėlionės, loginiai žaidimai.

Tarp būdų lavinti atmintį minima ir savitaiga, kurios metu galima pabandyti save įtikinti, kad tavo atmintis gera, įsimenamų, įspūdingų vaizdų kūrimas „savo galvoje“.

Kiti patarimai padeda ne tik atminčiai gerinti, bet apskritai tinka sveikatos stiprinimui: kasdienis sportavimas, nes taip smegenys gauna daugiau deguonies, streso mažinimas, tinkamas maitinimasis ir miegas.

JAV mokslininkai atlikę tyrimą nustatė, kad geresnė atmintis tų, kurie daugiau skaito ir mažiau žiūri televizorių. O švedų mokslininkai atrado, kad blogesnė atmintis tų, kuriems teko ištraukti protinius dantis.

Jei vis tik nusprendėte pasinaudoti čia pateiktais patarimais, tiesiog... nepamirškite to padaryti!

A. Butkus:
„Skatindami latvių kalbos mokymą Lietuvoje, mes stipriname jos statusą pačioje Latvijoje“.

Arbatėlė su Alvydu Butkumi: nuo latvių kalbos iki lietuvių pravardžių

VDU Letonikos centro vadovas doc. dr. Alvydas Butkus yra nepailstantis latvių kalbos ir kultūros skleidėjas, baltišką dvasią įskiepijęs daugeliui savo studentų. Tai liudija daugybė reikšmingų apdovanojimų, kurių naujausias – Pripažinimo raštas už latvių kalbos, kultūros ir istorijos mokymą, puoselėjimą bei sklaidą už Latvijos teritorijos ribų, praėjusių metų pabaigoje įteiktas Latvijos kultūros ir mokslo ministro Uldžio Augulio. Iš kur tokia meilė kaimynų kalbai? Kokie mūsų kalbos aspektai domina kalbininką? Atsakymus į šiuos ir kitus klausimus rasite pokalbyje prie arbatos su A. Butkumi.

Jonas PETRONIS
Universitas Vytauti Magni

Mokykloje svajojęs tapti žurnalistu, vėliau būsimasis kalbininkas suprato, kad jam labiau prie širdies gilesnis išsilavinimas, ir ėmė studijuoti filologiją Vilniaus universitete. Suvokimas, kad iš visų baltų kalbų šeimos išliko tik lietuvių ir latvių kalbos, paskatino jį mokytis latvių kalbos daugiau, nei reikalavo egzaminai. Pradėjęs dirbti dėstytoju, A. Butkus pasirūpino, kad jo pirmoji stažuotė būtų Rygoje, nes norėjo kuo geriau išmokti šnekamąją latvių kalbą.

„Kai latviškai kalbėjau jau palyginti tobulai, gerai žinojau Latvijos istoriją ir kultūrą, man parūpo, kad tai žinotų bent jau mano studentai, o dar geriau – Lietuvos visuomenė“, – teigia A. Butkus. Tai paskatino jį parašyti knygą „Mūsų broliai latviai“ (1990 m.), kurią galima vadinti latvistikos įvadu. Knyga apima ne tik latvių kalbą, bet ir istoriją, etnografiją bei tautosaką. A. Butkus įsitikinęs, kad kalbos mokslas negali būti uždaras: „Kalbininkai yra ir istorikai, nes daugelio dabartinių kalbos reiškinių neįmanoma paaiškinti nežinant kalbos istorijos arba istorinės gramatikos, o tai verčia kalbininkus studijuoti ir pačią istoriją“.

Latvių kalba – ne tik „iki stoties“

Kai su žmogumi kalbame jo gimtąja kalba, galime pasiekti daug daugiau, nesvarbu, kokio lygio santykiai: verslas, mokslas, draugystė ar meilė... O kaip mes elgiamės su savo artimiausiais kaimynais, dar daugiau – vienintelėmis baltiškaisiais broliais latviais?

Istoriškai susiklostė, kad Latvijoje gyvena daug rusakalbių. Lietuviai su latviais pagal sovietinę tradiciją taip pat kalba rusiškai, o jaunoji karta – angliškai. A. Butkaus nuomone, mums turėtų būti gėda, kad su latviais kalbame trečiąja kalba, nes kaimyninės tautos paprastai taip nesielgia: „Kur matyta, kad rusai su ukrainiečiais kalbėtų angliškai“?

Vis dėlto negalima vienareikšmiškai teigti, kad trečioji kalba mus nutolino kaip kaimynus, nes ne visur ji reikalinga. Lietuvos ir Latvijos siena yra pati seniausia mūsų regione, o tai reiškia, kad žmonių santykiai abipus sienos taip pat yra seni. Pasieniuose latviai moka lietuviškai, o lietuviai – latviškai. Galų gale, šiapus sienos, Žemaitijoje, yra latviškų kaimų, o Latvijoje – etninių lietuvių kaimų.

„Siekiame, kad lietuvių kalba ateitų į Latvią, o latvių – į Lietuvą ne tik pasienio regione, bet visoje teritorijoje. Norime, kad antroji baltų kalba gyvuotų ir būtų girdima tiek Lietuvoje, tiek Latvijoje“, – didžiausią visų latvistų troškimą išreiškė pašnekovas.

Pasak jo, šiuo reikalu ypač suinteresuoti patys latviai, nes dalis jų teritorijoje gyvenančių rusakalbių tvirtina, kad latvių kalba apskritai reikalinga tik „iki stoties“. „Kai latviškai bus kalbama ir Lietuvoje, šis argumentas neteks galios. Kitaip tariant, skatindami latvių kalbos mokymą Lietuvoje, mes stipriname jos statusą pačioje Latvijoje“, – tvirtina kalbininkas.

Lietuvos latvistai nuolat ieško būdų, kaip įgyvendinti antrosios baltų kalbos atėjimą į Lietuvą ir Latvią. Jau ketveri metai organizuojamas pamokų projektas šiaurės Lietuvoje – pietų Latvijoje „Antrosios baltų kalbos mokymas vidurinėse mokyklose“.

Pagaliau latvių kalba įtraukta ir į Lietuvos vidurinių mokyklų programas kaip antroji užsienio kalba. Dar 1995 m. A. Butkus parengė pirminę programą latvių kalbos mokymui, bet tada ji gulė į Švietimo ir mokslo ministerijos stalčių. Situacija pasikeitė, Lietuvai tapus Europos sąjungos nare. ES skatina ir remia kaimyninių šalių kalbų mokymą, tad džiugu, kad ŠMM į tai reagavo.

A. Butkus džiaugiasi, kad latvistika susidomi vis daugiau studentų. „Tarp Latvijos ir Lietuvos vyksta tarpuniversitetiniai Erasmus mainai. Tie, kurie pabūna kitoje šalyje, lieka ne latviais ar lietuviais – jie tampa baltais, jau nebegalinčiais gyventi be kitos šalies“, – įsitikinęs pašnekovas.

Latvių pravardės „zirga galva“ kilmė: 4 teorijos

Latviai aiškina, kad lietuviai matę latvių sodybų galuose arklio galvas ir todėl juos taip praminę. Ši teorija neatlaiko jokios kritikos, nes žirgeliai – dažnas motyvas ir pačių lietuvių etninėje architektūroje.

Latviai aiškina, kad Latvijos žemėlapis primena arklio galvą, ir lietuviai taip juos praminę, pamatę Latvijos žemėlapį. Tačiau dabartiniai latvijos kontūrai atsirado tik 1921 m.

Latviai vadino lietuvius „zirga galva“ XIX a. viduryje – XX a. pradžioje, norėdami pabrėžti jų neraštingumą, valstietiškumą, neapsukrumą, o lietuviai, dažnai girdėdami šį posakį, peradresavo jį latviams.

Yra ir toks pasakojimas: po Antrojo pasaulinio karo, kai trūko maisto, lietuviai pamatę Liepojos turguje prekiaujant arkliena. Turgaus aikštėje buvusi išdėliota skerdiena su užrašais: „zirga galia“ (arklio mėsa), „zirga galva“ (arklio galva), o šalia – „cūkas galva“ (kiaulės galva)... Meile žirgui nuo seno garsėjantys lietuviai buvę taip šokiruoti šio vaizdo, kad pačius latvius ėmę vadinti „zirga galva“.

Istorija I: kodėl latviai neturėjo knygnešių

(СПАУДОС ДРАУДЙМАС)
(СПАУДОС АУДЙМАС)

Kai Latvijoje baltų gentis XIII a. užkariavo vokiečiai, griuvo luominės piramidės viršūnė: latviai neteko diduomenės ir ilgainiui virto tik valstiečių tauta. Tuo tarpu lietuviai išlaikė visuomenės „viršūnėlę“. Ilgainiui ji ėmė lenkėti, bet tik kalbos požiūriu, o sąmonė liko lietuviška.

Lietuvos bajorija, netekusi nepriklausomybės, visada siekdavo ją atkurti. Latviai bajorijos nebeturėjo, taigi nebuvo kam siekti nepriklausomybės. Valstiečiams juk nesvarbu, kas juos valdo: vokietis, rusas, švedas ar baltarusis. Latvių valstiečiai buvo romūs ir jokių rūpesčių nekėlė, tad ir caro valdžia jų pernelyg nespaudė.

Kai XIX a. viduryje prasidėjo latvių tautinis atgimimas, jam taip pat niekas netrukdė. Latvių studentai iš Tartu universiteto (Estija) nusprendė grįžę tėvynėn šviesti liaudį ir skatinti pasididžiavimą, kad esi latvis.

Lietuvoje tuo metu buvo panaikinta baudžiava (1861 m.), brendo antrasis sukilimas (1963 m.). Rusijos reakcija buvo dar didesnė, nei po pirmojo sukilimo. Į lietuvius caras žiūrėjo kaip į nepatikimus žmones, o ypač už tai nemėgo lenkų.
Caro sumanytas spaudos draudimas iš tiesų buvo ne bausmė lietuviams už sukilimą, o tiesiog bandymas sukurti „buferinę zoną“ lenkų įtakai plisti. Logika buvo tokia: jei lietuvis rašys kad ir lietuviškai, bet rusiškomis raidėmis ir jam bus diegiama pravoslavybė, jis bus „toliau nuo lenko“, kuris (kaip ir lietuvis) yra katalikas ir rašo lotyniškomis raidėmis. Tačiau ši politika davė atvirkščią rezultatą – pastūmėjo lietuvus prie lenkų, o spaudos draudimą niekais pavertė knygnešių ir daraktorių veikla.

Pravardės – rimtas dalykas

Būtų klaidinga manyti, kad Letonikos centro vadovas visą energiją atiduoda vien tik latvių kalbai ir kultūrai. A. Butkus ne ką mažiau dėmesio skiria ir mūsų kalbos subtilybėms – tą puikiai įrodo jo sudarytas žodynas „Lietuvių pravardės“. Paprastam žmogui gali pasirodyti, kad rinkti pravardes – ne ypač solidus užsiėmimas. Tačiau knygos autorius patikina: „Tai – labai rimtas darbas. Pravardės būdingos visoms tautoms ir yra vardyno dalis. Jos reikalingos asmeniui identifikuoti, nes vardas ir pavardė nieko nepasako apie žmogaus asmenybę. Vienoje vietovėje gali gyventi keli jonai petraičiai, bet vietiniams juos reikia skirti vieną nuo kito – pagal gyvenamą vietą (Kalninis), pagal išvaizdą (Briedis), dažnai vartojamą posakį (Blembuška) ir t.t. Net didikai turėjo pravardes: Radvilų vyrai, kurių dauguma buvo Mikalojai, būdavo vadinami Perkūnu, Senuoju, Juoduoju, Ruduoju, Žuvele, Našlaitėliu, Pone Mielasis ir t.t. Galų gale, pravardės imtos paveldėti ir virto pavardėmis (Kalvis, Kavolis, Kubilius, Bačkauskas, Bačkorius, Vilkas, Katinas, Oželis ir t.t.)“.

Pravardės unikalios tuo, kad visada turi motyviaciją. Pažiūrėjus į žmogų, sunku pasakyti, kodėl jam duotas vienoks ar kitoks vardas, bet pravardė greičiausiai atspindės jo asmenybę ar bent jau išvaizdą. Anot A. Butkaus, ypač nesunku „prilipinti“ vykusią pravardę, jei savo gyvenamojoje aplinkoje asmuo neatitinka „normalaus žmogaus“ standartų. Užuot apmėtę akmenimis, tokiam žmogui vietiniai duoda „aštrią“ pravardę: žodyne užfiksuota, kad moteriškę, labai mėgstančią skleisti paskalas, kažkuriame kaime žmonės praminė Skudurine Radija.

„Pravardžių rinkimo ekspedicijos būdavo nelengvos, bet įdomios. Stengdavomės kuo daugiau aprėpti vienos kelionės metu: rinkdavome vietovardžius, gyvulių vardus ir t.t.“, – prisimena A. Butkus. Pasak jo, viskas būdavo gerai iki to momento, kai tyrėjai pradėdavo klausinėti pravardžių. Iš pradžių visi išsigindavo: „Mes neprasivardžiuojame, esame kultūringi“. Viskas išsispręsdavo, jei A. Butkaus komanda žinodavo bent vieno žmogaus toje vietovėje pravardę. To žmogaus klausinėdavo, ar yra kaime daugiau pravardžių, ir pašnekovas būtinai vieną kitą paminėdavo. „Tada eini pas tų pravardžių „savininkus“ klausinėti kitų pravardžių, tik, gink Dieve, nepaminėk žmogaus, su kuriuo kalbi, pravardės“, – juokiasi pašnekovas ir čia pat pripažįsta, kad tokių nesusipratimų nepavykdavo išvengti, tačiau ne visada pravardžiuojamasis suvokdavo, kad kalbama apie jį. Taip yra todėl, kad pravardę nebūtinai žino jos savininkas. Juk pravardė dažniausiai sakoma ne „į akis“, bet „už akių“, nes ji reikalinga ne „turėtojui“, o jo pažįstamiems.

Išgelbėta gyvybė – pravardės „nuopelnas“

A. Butkus, žinodamas mano pavardę, paklausė, ar mano tėvai nėra kilę nuo Ukmergės. Pasirodo, „Pravardžių žodyne“ aprašyta situacija, kai Ukmergėje gyvenusiam Petroniui (jis nėra straipsnio autoriaus giminaitis ar kaip nors su juos susijęs – *red. past.*) pravardė išgelbėjo gyvybę.

Tas Petronis buvo visų vadinamas Galiniu. Pati pravardė rodo, kad jis gyveno atokiausiai nuo visų, netoli miško, tad nenuostabu, kad pokario metais būtent pas jį prisiglausdavo partizanai. Kažkas „stribams“ leptelėjo, kad Galinis remia „miškinius“ – ir atvažiavo okupantai jo tardyti. Karininkas stveria žmogelį už atlapų, priploja prie sienos: „Ty Galinis“!? „Net, ja Petronis...“ – ginasi žmogus ir parodo pasą, kuriame tikrai įrašyta, kad jis – joks ne Galinis... Tą kartą „liaudies gynėjai“ iš „Galinio“ trobos išėjo nieko nepešę.

Mokydamas mokaisi

Būtų nuodėmė nepaminėti, kad A. Butkus – ne tik abiems baltų kalboms nusipelnęs kalbininkas, bet ir daugelio VDU filologių mylimas dėstytojas. Per jo paskaitas studentai tikrai nemiega, o susidomėję klauso ir nekantrauja, ką dar pasakys šis žmogus, turįs talentą sudėtingus ir komplikuotus dalykus pateikti patraukliai ir suprantamai. Patrauklaus dėstymo paslaptį A. Butkus atskleidžia, kaip jam būdinga, labai paprastai: „Jei tau įdomu tai, ką dėstai, ir kitus iškart įtrauki, ir kalbi įdomiau. Dėstoma juk tam, kad žmonės suprastų, o ne norint pasipuikuoti savo begaline erudicija (arba neišmanymu). Vienas profesorius, dėstęs istorinę gramatiką, privačioje aplinkoje man prasitarė, kad išsirinkdavo auditorijoje patį didžiausią žioplį, ir, žiūrėdamas į jį, aiškindavo dalyką tol, kol pamatydavo, kad šis kažką suprato“...

Alvydo Butkaus parašytos knygos. Viršuje, dešinėje – 1990 m. išleista knyga „Mūsų broliai latviai“. 1995 m. papildytas leidimas vadinasi „Latviai“ (antra knyga iš kairės).

Istorija II: kodėl latviai anksčiau už lietuvius tapo raštingi

Skirtumai tarp lietuvių ir latvių pradėjo ryškėti XVIII – XIX a. Kuršo ir Vidžemės gubernijose baudžiava buvo panaikinta daug anksčiau, nei Kauno ir Vilniaus gubernijose. Iškart po Napoleono karo latvių valstiečiai galėjo leisti vaikus į mokyklas, kai tuo tarpu lietuviai dar tebebuvo baudžiauninkai ir negalėjo to daryti.

Nuo XVI – XIX a. daugelis latvių sričių tapo liuteroniškomis. Liuteronai skatino Šventraščio skaitymą. O juk norint, kad valstiečiai skaitytų namuose, reikėjo išmokyti juos rašto. Tokiu būdu latviai tapo raštingi daug anksčiau, nei lietuviai.

Caro laikais, kai visos sritys (tiek lietuvių, tiek latvių) jau buvo prijungtos prie Rusijos, (1795 m.), rašingiausios buvo būtent „vokiškosios“ gubernijos (latviai, estai). 1861 m. panaikinus baudžiavą etninėje Lietuvoje, daugelis lietuvių plūdo į Latvijos miestus ieškoti darbo. Jie dirbo daugiausiai vežikais, tarnaitėmis, darbininkais. Todėl labiau išsilavinę latviai į lietuvius žiūrėjo „iš aukšto“, kaip į atsilikėlius: „Et, ko iš jų norėti – leišiai“.

Kadangi latvių tautinis atgimimas prasidėjo anksčiau, lietuvių inteligentai Mintaujoje, Liepojoje ir Rygoje jį stebėjo, žavėjosi ir mokėsi iš jo.
Paradoksas, kad 19 a. pabaigoje lietuviškiausias miestas buvo... Ryga. Lietuva daugiau lietuvių miestuose įgavo tik po 1918 metų. Iki tol vyravo žydų, rusų ir lenkų tautybės gyventojai.

kultūros alėja

Universitas Vytauti Magni / 2010 KOVAS / Nr. 2/

VDU studentės kūryba 8–9 psl. /

Alvydo Vaitkevičiaus nuotrauka.

Karolina Vitkauskaitė: „Jei piešdama galvosiu apie šviesą, gėrį ir grožį, tai žmogus, kuriam šis piešinys bus skirtas, žiūrėdamas į jį galės visą šią energiją, sukauptą iš mano minčių, pajusti“.

„Sielų apsikabinimas“

Kūryba – gerų išgyvenimų šaltinis

Karolina Vitkauskaitė, VDU Socialinių mokslų fakulteto magistrantė, praėjusį pavasarį universitete surengė pirmą savo piešinių ekspoziciją. Praėjus metams, mergina pavasarį pasitinka dar viena asmenine paroda, kurią atidarė Kauno m. savivaldybės V. Kudirkos viešosios bibliotekos jaunimo, meno ir muzikos skyriuje. Šia proga siūlome skaityti interviu su parodos autore, tikėdamiesi, kad tai padės geriau suprasti Karolinos darbus ir taps pirma pažintimi su įdomia jos asmenybe.

Tomas PABEDINSKAS

Universitas Vytauti Magni

Karolina, kokia buvo Tavo kūrybinio kelio pradžia? Kada ir kodėl pradėjai piešti?

Piešti pradėjau vaikystėje, vėliau lankiau dailės mokyklą ir privačias dailės pamokas. Nežinau, ar tai davė daugiau naudos, ar žalos. Reikalavimai paklusti mokytojams ir piešti pagal jų skonį manyje užgesino kūrybiškumą ir stojo kelerių metų pertrauka. Tuomet buvau įsitikinusi, kad piešimas liko praeityje ir prie jo nebesugrįšiu.

Tai kas tuomet šiandieną įkvepia užsiimti kūryba?

Kai buvau septyniolikos metų, man į rankas pakliuvo knyga, kurioje perskaičiau nuostabią mintį, suteikusią man didžiulį stimulą vėl imtis piešti: paveiksluose mes galime palikti energiją, kurią spinduliuojame kūrybos proceso metu. Tai mane labai įkvėpė. Pamaniau: „Štai kaip! Vadinasi, jei piešdama galvosiu apie šviesą, gėrį ir grožį, tai žmogus, kuriam šis piešinys bus skirtas, žiūrėdamas į jį galės visą šią energiją, sukauptą iš mano minčių, pajusti“. Taigi suvokusi unikalią Dievo mums duotą kūrybinę jėgą ir didžiulį įtakos kitiems potencialą, aš tuo gyvenu jau septynerius metus. Piešimas man tapo savotiška meditacijos forma.

Taip pat man labai padėjo žmonės, kurie pastebėjo ir skatino mano kūrybą. Iš pradžių maniau, kad mano piešiniai nedaug ko verti, jog jų tikrai niekam nerodysiu, o apie parodą – ką čia iš viso galvoti! Aš abejojau, bet žmonės pamatydavo ir stebėdavosi, kaip gražu. Gal tik dabar, surengus parodą, pati patikėjau, kad mano kūryba išties įdomi.

Ar dažnai pieši? Ar tam lieka pakankamai laisvo laiko?

Nuo magistrantūros studijų pradžios tam lieka labai mažai laiko – paskutinį kartą paišiau vasarą. Gal todėl mano kūryba dabar persikėlė į kitą sritį. Paskaitų metu negaliu paišyti didelių piešinių, todėl piešiu ant įvairių medinių papuošalų. Išpaišau ornamentus, nulakuoju ir tada tuos papuošalus kam nors dovanoju. Man piešimas labai padeda susikaupt, atsiribot nuo kasdienių rūpesčių, todėl galiu geriau girdėti, ką pasakoja dėstytojai. Tai man savotiškas išsigelbėjimas, nes kitaip galva būna pilną įvairiausių minčių.

Tavo piešinių stilius gana savitas, truputį primena Rytų meną. Papasakok, kaip susiformavo toks kūrybinis braižas.

Tai stebina ir mane pačią, ir mano artimuosius. Nebuvo jokių tiesioginių įtakų, nepamačiau nieko tokio, kuo sąmoningai sekčiau, sakyčiau: „Dabar darysiu būtent taip!“. Nežinau, iš kur tai atėjo – turbūt iš manęs pačios. Tik pabaigus piešinius pastebėjau, kad ten yra rytietiškų motyvų. Sąmoningai jų nenaudoju, tiesiog man patinka taip kurti.

Kokia technika sukurti darbai, kaip juos pieši?

Iš pradžių paišiau tik juodais tušinukais į sąsiuvinius, užrašų knygeles. Vėliau, kai viena draugė padovanojo gražaus popieriaus, atsirado ir spalvotais tušinukais nupiešti dideli piešiniai. Dabar visada nešiojuos su savimi krūvą plonai rašančių tušinukų, kuriais galima kruopščiai atlikti piešinius. Visos figūros nupieštos ranka, be jokių išankstinių eskizų. Paimu pieštuką į rankas, žvelgiu į baltą popieriaus lapą ir tik stebiu, kaip jame gimsta tai, ko iš anksto, net ir labai norėdama, nebūčiau galėjusi numatyti. Rodos, pati nieko nedarau, o tik leidžiu rankai judėti ta linkme, kokia jai atrodo patraukliausia. Niekada nežinau, koks bus rezultatas, ir kaskart jis mane nustebina.

Kita vertus, žinojimas, kad kūryba gali daryti įtaką žiūrovams, verčia jausti atsakomybę ir kuriant galvoti tik apie gerus dalykus. Iš pradžių tam reikėdavo sąmoningai nusiteikti, o dabar piešiant geri išgyvenimai ateina savaime.

Ar manai, kad ir ateityje nepamirši kūrybos?

Manau, kūryba užsiimsiu ir ateityje, nes, kaip sakiau, pats piešimo procesas man yra labai svarbus. Be abejo, įkvepia ir rezultatai – galiu surengti parodas, žiūrovams mano darbai patinka. Labai džiaugiuos, kad galiu rodyti ne tik piešinius, bet pateikti juos kartu su tekstais. Manau, kaip tik per pastaruosius galiu iki galo išreikšti savo idėjas.

Ar šie tekstai apibūdina tik tavo kūrybos idėjinį pagrindą, ar taip pat - įsitikinimus bei pasaulėžiūrą, kuriais vadovaujies ir kasdieniame gyvenime?

Bendra pasaulėžiūra ir yra tas pamatas, iš kurio kyla piešiniai ir apskritai visa mano kūryba. Tas pamatas yra gilus, remiasi tikėjimu, kurio negaliu labai konkrečiai įvardinti. Turiu susikūrus savo pasaulėžiūrą, kurioje daug kas susipina – negalėčiau savęs įsprausti į vieną religiją ar filosofinę kryptį. Esu daug visko perskaičius ir atsirinkus tai, kas man pačiai atrodo teisinga. Mano psichologijos studijos taip pat skatina gilintis į žmogiškos egzistencijos klausimus. Be to, mokausi ir iš gyvenimiškos patirties. Kai išlaikai išbandymus, pereini sunkumus, daug iš to gauni.

Ačiū už įdomias mintis. Linkime sėkmės ir įkvėpimo!

Emocijos, jausmai, išgyvenimai skrieja erdvėje, o mes juos gaudome, arba jie patys sugalvoja trumpiau ar ilgiau apsigyventi mumyse. Tai, ką patiriame, nėra nei bloga, nei gera, tai – tarsi skirtingi skoniai, o nuo mūsų patirties priklauso, kaip mes juos suprantame: ar emocijos ir jausmai geri, ar blogi, džiugūs ar skausmingi... Juk mes įdedame prasmes ir spalvas į tai, kas mumyse apsigyvena... Mėnulio mergaitė tai žino ir supranta. Pakibusi erdvėje, „užuosdama“ mėnulio šaltį ir paslaptingumą, ji tiki ją stebinčia Dievo apvaizda ir, nepaisant visko, jaučiasi saugi bei rami. Išgyvendama begalinį namų ilgesį, ji priima jai skirtą užduotį – išbūti tiek, kiek reikia, tam, kad į skriejančius jausmus ir išgyvenimus būtų įdėtas grožis, spalva, džiaugsmas ir meilė.

„Mėnulio mergaitė“

Ištikimam „Universitas Vytauti Magni“ bičiuliui poetui Robertui Keturakiui – 75-eri.

„UVM“ redakcijos ir visos VDU akademinės bendruomenės vardu nuoširdžiai sveikiname poetą R. Keturakį gražaus jubiliejaus proga ir linkime daug įkvepiančių pavasarių!

Menų centro repertuaras

„Menų centras“ (S. Daukanto g. 28, VDU didžiosios salės fojė)

Kovo 24 d., 18 val. Kamerinis folklorinės muzikos koncertas.
Kovo 30 d., 18 val. Susitikimas su aktoriais Goda Piktyte ir Sigitu Šidlausku.

Menų galerija 101 (Laisvės al. 53), darbo laikas I–V 12–18 val.

Kovo 24 d.17 val. Šiuolaikinio meno pristatymo ciklas Portfolio. Susitikimas su menininku Arūnu Gudaičiu.
Kovo 25 d. 17 val. Sovietmečio dailės pristatymas: Tarp mito ir tikrovės. Vieno paveikslo paroda.
Balandžio 13–30 d. Jono Zagorsko (Lenkija) autorinė paroda „Menas apie meną“.
Balandžio 28 d. 17 val. Šiuolaikinio meno pristatymo ciklas „Portfolio“. Sustikimas su menininke Aurelija Maknyte.

G. Piktytė ir S. Šidlauskas spektaklyje „Apakimas“.

"Strictly forbidden to speak Lithuanian"

Booksmuggling – a Unique Lithuanian Profession

Lithuania is one of the few countries in the world in which a foreign occupying power for a time prohibited the printing and distribution of books and periodicals in the native language. The foreign power was Czarist Russia; the time was from 1864 to 1904; and the prohibition applied to all Lithuanian books and newspapers printed in the Latin alphabet.

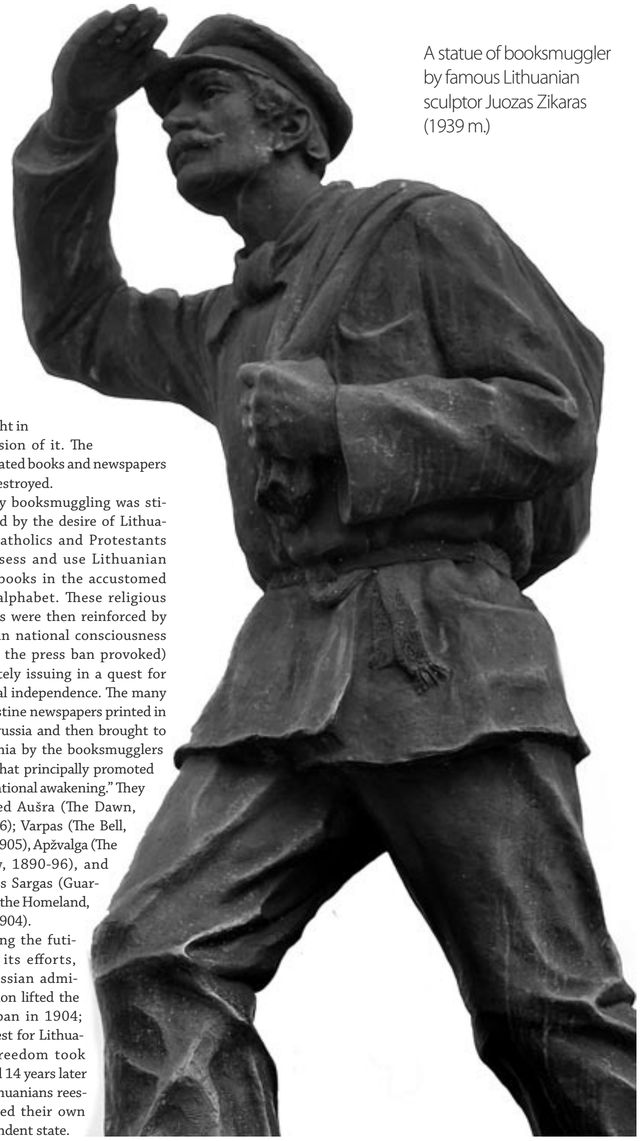

A statue of booksmuggler by famous Lithuanian sculptor Juozas Zikaras (1939 m.)

Mykolas DRUNGA
Universitas Vytauti Magni

Since Lithuanian publications using the Cyrillic alphabet were exempted from this press ban, it was clear that its purpose was Russification—in a roundabout way. The idea of adapting the Cyrillic alphabet to written Lithuanian was first proposed by some Russian linguists including Alexander Hilferding. In 1863 they suggested, first, that Polish be replaced by Lithuanian as the language of instruction in the schools of the former Grand Duchy of Lithuania (which Czarist Russia held occupied since 1795), and second, that the Latin alphabet be replaced with the Cyrillic. The aim was to have the Lithuanian peasantry gravitate away from the Polonized nobility then dominating Lithuania and tilt toward Russia instead as their "natural" base. Many Russian political, military, and intellectual leaders were convinced by the Polish-Lithuanian Insurrection of 1863 (which the Russians squashed) that Polish cultural and political influence was the main obstacle to successful Russian domination in Lithuania.

Thus a press ban on Lithuanian books in Latin typeface was instituted in 1864; but it had exactly the opposite effect: it gave birth to a Lithuanian cultural resistance. Instead of taking up and reading Lithuanian books printed in Cyrillic characters (not many of which were published anyway), Lithuanians began smuggling in Latin-character books and newspapers printed (just across the western border) in German-ruled but Lithuanian-speaking East Prussia (the present-day Kaliningrad region). These books were brought in by the so-called "bookcarriers" or "booksmugglers," quite a unique profession in world history. They braved what was then the Russian-German border heavily guarded on the Russian (i.e., Lithuanian) side by three cordons of soldiers.

In the first line, stationed right along the border, soldiers were filed so densely that they could see each other. Two kilometers away from the border a second line was made up of men posted at greater intervals. The third line, 5 to 7 km from the border, consisted of gendarmes on horseback who patrolled farms and villages. Informants were recruited to report any activity along the border as well as any suspicious-looking persons. Captured booksmugglers were deported to Siberia for 3 to 5 years or imprisoned locally. Anyone crossing the border in violation of orders to stop was immediately shot. Punishment was meted out not only to the the distributors of smuggled literature but also to those caught in possession of it. The confiscated books and newspapers were destroyed.

Initially booksmuggling was stimulated by the desire of Lithuanian Catholics and Protestants to possess and use Lithuanian prayerbooks in the accustomed Latin alphabet. These religious motives were then reinforced by a rise in national consciousness (which the press ban provoked) ultimately issuing in a quest for national independence. The many clandestine newspapers printed in East Prussia and then brought to Lithuania by the booksmugglers were what principally promoted this "national awakening." They included Aušra (The Dawn, 1883-86); Varpas (The Bell, 1889-1905), Apžvalga (The Review, 1890-96), and Tėvynės Sargas (Guardian of the Homeland, 1896-1904).

Realizing the futility of its efforts, the Russian administration lifted the press ban in 1904; the quest for Lithuanian freedom took off; and 14 years later the Lithuanians reestablished their own independent state.

Krepšinis/ 11 psl.

Pernykštis džiaugsmas: VDU komanda vėl tapo LSKL čempionais. Ar pavyks tai pakartoti ir šį sezoną? Alvydo Vaitkevičiaus nuotrauka.

VDU krepšininkėms reguliarųjį sezoną pavyko pabaigti pergalingai. Namuose mūsų universiteto komanda atsirevanšavo VU už skaudų pralaimėjimą pirmajame rate ir turnyrinėje lentelėje užėmė penktąją vietą.

VDU krepšininkės pasirodė neblogai

VDU merginų komanda Lietuvos studentų krepšinio lygos (LSKL) reguliarųjį sezoną baigė penktoje turnyrinės lentelės vietoje tarp septynių komandų ir neįveikė ketvirtfinalio barjero. Nors prieš sezoną iš kaip niekada daug profesionalių savo gretose turėjusios komandos buvo tikimasi šiek tiek geresnių pasiekimų, tokį rezultatą galima vertinti neblogai.

Nerijus BUDRYS
Universitas Vytauti Magni

Daugelį prieš tai buvusių sezono VDU merginų komanda likdavo turnyrinės lentelės dugne ir gana dažnai turėdavo pripažinti varžovių pranašumą dideliais skirtumais.

Šį sezoną komandą papildė visas būrys Kauno „Laisvės“ komandoje rungtyniaujančių krepšininkių. Iš viso jų sezono pradžioje buvo net šešios. Tai suteikė pagrįstų vilčių, kad šį kartą viskas bus kitaip.

Ir iš tiesų, pati pradžia atrodė visai šviesi: nors dideliu skirtumu pralaimėtos pirmosios rungtynės lygos favoritėms LKKA krepšininkėms, vėliau buvo įveiktos VPU ir sutriuškintos KTU krepšininkės. Tiesa, vėliau paaiškėjo, kad šios tradiciškai stiprios komandos šiame sezone nebėra tokios stiprios kaip ankstesniais metais – po reguliariojo sezono liko paskutinėse turnyrinės lentelės vietose.

Pritrūkdavo jėgų

Kitose rungtynėse mūsiškės tris kėlinius atkakliai priešinosi iš Lietuvos moterų krepšinio lygoje žaidžiančių krepšininkių sudarytai MRU komandai, o dar kitą savaitę laukė nelemtos rungtynės išvykoje su Vilniaus universitetu. Ilgą laiką pirmavusios, VDU krepšininkės paskutinį kėlinį pralaimėjo dvylikos taškų skirtumų ir išleido pergalę iš savo rankų.

Mūsiškėms šis pralaimėjimas buvo ypač skaudus, nes paskutinėmis rungtynių sekundėmis rezultatas dar buvo lygus. Varžovės laimėjo realizavusios baudos metimus už pražangą, kuri, anot VDU, buvo jau pasibaigus rungtynių laikui.

Tačiau teisėjai protestų nepaisė ir vilnietės nušvilpė iš panosės čia pat buvusią mūsiškių pergalę.

Po šio pralaimėjimo VDU krepšininkėms buvo sunku atsigauti psichologiškai. Pirmose antrojo rato rungtynėse su LKKA jos varžovėms stipriau nepasipriešino. Po šio pralaimėjimo VDU komandos nesėkmė laukė ir rungtynėse su turnyrinės lentelės kaimynėmis Klaipėdos universiteto krepšininkėmis.

Reikia daugiau patirties

Mūsiškės pergalės skonį vėl pajuto tik rungtynėse su VPU ekipa, kurią įveikė be didesnio vargo, o kitą savaitę dar kartą sutriuškino KTU. Deja, po to ir vėl laukė nesėkmė rungtynėse su KU, kitose rungtynėse mūsiškės ir vėl neturėjo argumentų prieš MRU.

Tačiau reguliarųjį sezoną pavyko pabaigti pergalingai. Namuose mūsų universiteto komanda atsirevanšavo VU už skaudų pralaimėjimą pirmajame rate ir turnyrinėje lentelėje užėmė penktąją vietą.

Ketvirtfinalyje VDU merginos du kartus pralaimėjo Klaipėdos universiteto studentėms ir mintis apie apdovanojimus teko atidėti kitam sezonui.

VDU krepšininkes šiemet galime drąsiai vadinti vidutinio pajėgumo komanda, nes po reguliariojo sezono nuo trečiosios vietos jas skyrė tik pora pergalių, o šeštoje vietoje likusios VPU krepšininkės savo sąskaitoje turėjo tik dvi pergales.

„Mūsų naujokės, nors ir talentingos, bet dar tik pirmakursės, joms trūksta patirties. Be to, jos sudarė beveik pusę mūsų komandos, tad trūko ir susižaidimo“, - merginų pasirodymą Studentų lygoje vertino rinktinės trenerė ir VDU sporto centro direktorė Liucija Kalvaitienė.

V2 PARTY 2010

Juoko terapija su „Stipriai kitaip“ lyderiu Vidu Bareikiu.

Lauke iš paskutiniųjų besipliekiant Žiemai ir Pavasariui, į VDU atkeliavo V2 Party – kaip visada, lauktas, kaip visada, kitoks. Renginys, prasidėjęs daina apie Jėzų ir pasibaigęs... daina apie Jėzų, šį kartą apsiėjo be apdovanojimus atsiimančių dėstytojų. Kiekvienais metais renkamos linksmos dėstytojų nominacijos, regis, pabaidė nominantus – niekas nenorėjo būti nei Metų kilpa, nei Metų užsieniečiu, nei Metų fraze... Tik Metų talentas prof. Kęstutis Šidlauskas, traukęs dainą su anglų filologijos ketvirtakurse Iveta Mačaityte, atsiėmė jam skirtą apdovanojimą.

„Kaip ir kiekvienais metais, nominuotus dėstytojus informavome ir pakvietėme juos dalyvauti renginyje“, – gūžčiojo pečiais VDU SA prezidentas Donatas Juodpusis.

Nebuvėliai dėstytojai vis dėlto turėtų gailėtis – renginys pavyko ir be jų. Be minėto K. Šidlausko ir I. Mačaitytės dueto, salę sausakimšai užpildžiusiai publikai grojo KTF studentas Paulius Minkevičius ir balsingasis KTF dekanas Benas Ulevičius. Vėliau prasidėjo tikros linksmybės su „Šalutinio roko“ grupe „Stipriai kitaip“, kuri grojo nemažai, bet dar daugiau pokštavo ir iki ašarų juokino publiką, o labiausiai besijuokiančius – viešai gėdino, idant tie (ir ypač tos) juokdamiesi nenusprogtų.

Laimei, renginio metu aukų išvengta – niekas nuo nieko nenusprogo ir dar puikiai praleido laiką. Kaip tai atrodė – fotoreportaže parodyta.

Nukelta į 12 psl. »»

V2 PARTY 2010

Paulius Minkevičius

KTF dekanas Benas Ulevičius

Ananda Narkevičiūtė

Iveta Mačaitytė ir Kęstutis Šidlauskas

Grupė „Stipriai kitaip“

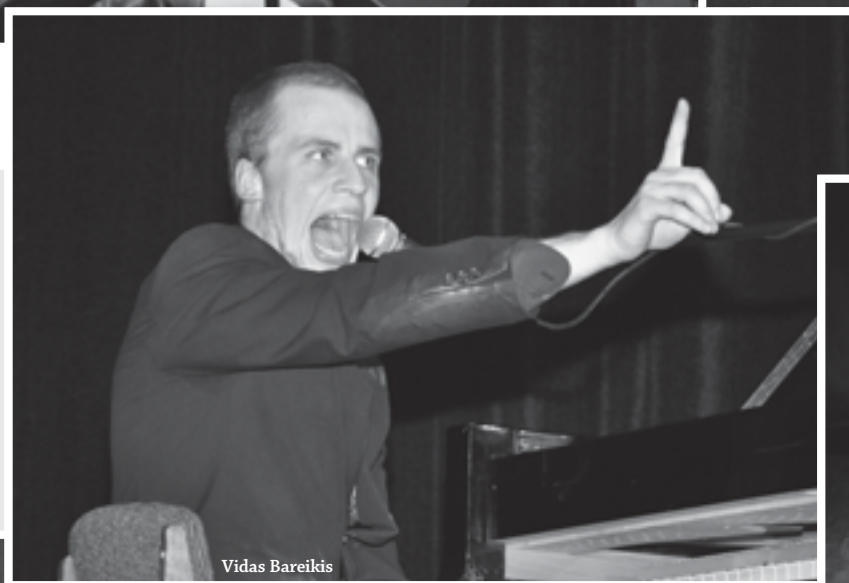
Vidas Bareikis

Ainis Storpirštis. Jono Petronio ir Alvydo Vaitkevičiaus nuotraukos.

«« atkelta iš 11 psl.